

Иван Вазов

Траур

– Чорт го взел, гледай сега!... – казваше си с досада п безпокойно Димитър Кочов в кафене „Мендел“, във Виена, като прочиташе трети път антрефилето в немския вестник. – Тоя вестник се получава в София и бездруго ще е било обадено на жена ми!... Клетата! От коя дата е? От 22 юли, преди четири дена, в същия ден, когато съм тръгнал аз. Колко страдание и скръб от едно глупаво недоразумение! По-скоро да депещирам!

Кочо написа на кръглата мраморна маса една телеграма и излезе.

Безпокойството на Кочова имаше основание: немският вестник, който излизаше в същия немски град, дето той, Кочов, беше преседял един месец да се лекува от водите, обаждаше, че на 22 юли се поминал там българинът Д. Кочов. Тая скръбна вест бездруго беше истинска, но не Димитър Кочов, а Депко Кочов от Варна трябва да е умрял. Той беше много лошо още при Димитровото стоене там.

На сутринта сам Димитър Кочов тръгна за София.

Във вагона през целия път умът му беше зает само от образа на младата му жена. Той живо си представяше нейното положение в минутата, когато някой от ближните ѝ е обадил със заобикалки зловещия слух, даден от немския вестник. Това бездруго ще е станало: „Добра реч надалеч, лоша – още по-далеч!“... Какъв удар, каква гръмотевица въз главата на бедната Божанка!... Той примижаваше, като че искаше да не види нейното отчаяние и плач. Знаеше Димитър, че Божанка го обичаше и му беше привързана искрено и страстно. Нежно сърце беше тя... Навярно сторили са веднага справки, недоразумението се е обяснило, тя се е успокоила – какво благодеение е телеграфът! Но докато е траяла неизвестността, ще е минало поне дванайсет часа. Дванайсет часа такива мъчения, смъртни безпокойства! Та това може да застари човека с десет години!

И той мислено виждаше бялото миличко Божанкино лице, украсено с черна свилена коса, заляно със сълзи, пребледняло, изменено от страхове... После пък, след успокоението – още по-светнало и разхубавяло от щастие... Той си я представяше тогава със светло-люляковата рокля, с която тъй беше хубава и напета. Напета беше Божанка и кокетлива – една голяма слабост към модите... Коя я няма днес? Но Божанка беше хубавичка: естествено е хубава жена да има хубаво облекло. Пустичка е... Инак, прекрасна душа... С какъв радостен трепет тя ще очаква да се убеди със собствените си очи, че Димитър е жив и здрав! И той си представяше тяхната покъртна среща и прегръщанета, и радост...

И на гърлото му дохождаше нещо горещо и в очите му бликваха

неволни сълзи.

Пътуването се видя Кочову много продължително, безкрайно. Когато влакът изпищя при софийската гара, той с развълнувано сърце видя домашните, дошле да го посрещнат. Начело на тях Божанка, както обикновено, гиздаво пременена.

Виждането беше твърде умилително.

Още във файтона Божанка разказа мъжу си бързо и с разтреперан от вълнение глас всичките си мъки и страхове, докато разбрала истината. А разбрала я тя действително подир десетина часа. През това време тя не помни как е минала.

Димитър я слушаше покъртен.

Той се не лъжеше относително чувствата на жена си. Тя го обичаше. Може би не със същата страстност, както той нея; но от сърцето не можеш да искаш повече, отколкото то може да даде... И той се усещаше щастлив. Колкото за слабостта на Божанка към модите, за нейната кокетливост, той също беше прав. Желанието у нея да бъде „ефектна“, да харесва на очите (без всякаква задня мисъл), просто от женско тщеславие, беше по-голямо, отколкото той си въобразяваше. В това дребнаво за нас, а за жените велико чувство, което столичната среда развиваше, беше се погълнало нещо от нейната привързаност към Кочова. Суетността крадеше всеки ден в сърцето ѝ частица от любовта, но частица само. Любовта пак оставаше твърде голяма, за да се счита един мъж щастлив. Истина, че тази ѝ любов към мъжа не беше още подлагана на изпития; нито тя, нито той знаеше силата на съпротивлението ѝ. Двете господстващи у Божанка чувства не бяха турнати още в сблъскване, понеже Димитър предваряше всичките желания на жена си; напротив, те живуваха, без да си пречат и без да си отстъпват мястото.

* * *

На третия ден от завръщането си Димитър по-рано си дойде за обяд от канцеларията си. Той влезе в кабинета си и зема един нов вестник да чете. Но той по-преди се доста повъртя де да седне: канапетото и столовете бяха затрупани с разни мостри, номера от модния журнал, шарени парцалчета и други: те свидетелстваха, че преди малко тук е боравила Божанка... Димитър изгледа понамусено тоя неуред. – „Гизда къща не гизди!“ – право са го рекли – продума си той и се усмихна... Веднага чу женски гласове в другата стая, в стаята на жена си.

– Има гостенки – рече си той.

Разговорите ставаха по-живи, възклицания някакви, после –

фъфлене и шумолене, каквото издават платове на женски дрехи, рокли и тем подобни.

– А, модистката е тука – продума си Димитър, като позна нейния глас, – последният парижки журнал пак е дал работа на Божанка. Някои нови парцалчета и флантифлюшки... Тя нищо не ми е обадила.

И той продължи четенето на вестника.

– Ах, шик! – извика възторжено модистката в другата стая – ...Шик, шик, госпожа!

– Как, харесвате ли? – питаше Божанка.

– Чудесно! Прекрасно! Какъв ефект! Вие сте белолика, госпожа, и черноока. И тоя цвят ви иде великолепно. Аз ви препоръчвам повече тоя цвят... Ха, тъй дръжте воала... Тие фалбала... не може повече, фасон – разкошна работа... Вие, госпожа, правите царски ефект. Шик! Шик!

– Прекрасно, благодаря ви... Премерихме... Сега да ги прибера и махна, че ще дойде Димитраки. Помогнете ми, моля ви, да се съблеча.

– А, тайно от мене! Сюрприз готви! – каза си Димитър. – Някоя нова модна фантазия, с която иска да ме зачуди ненадейно... Слободно дете. Чакай да й отнема това удоволствие, да я стресна... Тя не е усетила кога съм се завърнал.

И Кочо стана, отиде полека, отвори внезапно вратата на Божанкината стая. Той остана вкаменен на прага.

Никога не се надяваше да види това, което видя.

Божанка, пред огледалото, стоеше в жалейни дрехи!

Цяла в черно. Дълъг воал от чер креп се спущаше на широки гънки през лицето ѝ, от челото до земята; друг подобен падаше отзад, чер креп завиваше черната ѝ шапка с черни цветя и главата ѝ; дълга черна рокля с крепови гарнитурни, черни ръкавици, черни ботини, черно всичко!

Ако да не беше познал жена си в тая зловеща черна фигура, би я зел за привидение на Хофмана, което ходи из гробищата ноще.

Като видя мъжа си, Божанка най-напред направи движение да побегне, па остана вдървена на мястото си, с очи наведени към земята.

Модистката тихичко изклинчи.

* * *

Подир малко из двора се издигна един голям стълб дим.

Там изгаряше „траурът“.

Той беше поръчан от Божанка още в деня, когато получи лъжливо известие за мъжовата си смърт. При страшните душевни сътресения от нещастieto, тя беше имала – нежната съпруга – тая предвидливост и

това мъжество!

Донесен днес от модистката и, за щастие, безполезен вече, Божанка не можа да противостои на великодушното изкушение да си примери „траура“ и да се полюбува в огледалото на себе си...

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3786>]